Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیمګړي ارمانونه

(د ولسي شاعر محمد عالم حیران د شعرونو جونګ)

راټولوونکی

محمد اسمعیل یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	نیمګړي ارمانونه
شاعر:	محمد عالم حیران
راټولوونکی:	محمد اسمعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۶۹ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د راټولوونکي پرله پسې نومره:	(۲)
د خپرندوی پرله پسې نومره:	(۲)
کمپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولیک

ګڼه	سرلیک	مخ
۱	د دویم چاپ سریزه	۱
۲	یادښت	۸
۳	سریزه: هرسهار...	۱۰
۴	بېلابېل شعرونه	۲۴
۵	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۷۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دویم چاپ سریزه

دا شعري ټولګه چې ستاسو په لاسو کې ده، دا د لغمان د یو متوفی شاعر، خدای بښلي محمد عالم حیران، د هغو شعرونو مجموعه ده، چې له نن څخه (۱۹) کاله وړاندې پر ۱۳۶۹ل کال، ما راټوله کړې او پر همدې کال مې په کابل کې چاپ کړې ده. د حیران دا شعرونه ما د نږدې یو کال په بهیر کې هماغه مهال له بېلا بېلو لارو، چې ددې ټولګې په سریزه کې ورته اشاره شوې، راټول کړل او پر همدې (۱۳۶۹) ل کال مې د هغه وخت د حکومت د فرهنګي موسسو بېلابېلې دروازې وټکولې، چې دا شعرونه پرې چاپ کړم، خو د چاپ امکان یې برابر نه شو. هغه وخت له دولتي چاپي امکاناتو پرته نور امکانات نه وو، شخصي چاپ هم ډېر دود نه و، تر دې دمخه په ټول افغانستان کې فکر کوم د چاپ په دومره اوږده بهیر کې، یوازې دوه یا درې عنوانه پښتو کتابونه په شخصي لګښت چاپ شوي وو، نور په شخصي لګښت د چاپ کلتور ښخي دود نه و.

زه چې ددې ټولګې د چاپ په برخه کې له دې موسسو نهیلی شوم، نو د شخصي چاپ مفکورې مې په ذهن کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غځوني وکړي، هغه وخت د شخصي لګښت پیدا کول هم څه اسانه خبره نه وه، ډېر هلې ځلې مې وکړې، په دې برخه کې هم پاتې راغلم، خو په پای کې مې په خپل ټولګیوال (پښتون بهرامزي) سترګې خوږې شوې. (دا مهال زه د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې د درېیم ټولګي محصل وم.) پښتون بهرامزی زما ټولګیوال هم و او زما نږدې ملګری هم، په درس کې په منځنۍ کټه ګورۍ کې راته، خو د پښتونولۍ او ملي احساس له مخې په لومړۍ درجه اشخاصو کې و، اقتصاد یې هم ترمنځنۍ کچې لږ لوړ و. دده نیکه بهرام خان د مشروطه غوښتونکو د غورځنګ فعال غړی و، نو ځکه ده خپل تخلص د پلار پر ځای، نیکه ته منسوب کړی و، لنډه دا چې دی پر پښتو ډېر مین ځوان و، تل به یې ماته ویل: ((پښتو ته د فکري او فرهنګي کار سرته رسول ستا کار دی، خو که چېرې خبره د خرپ او ترپ، پیسو او یا هم د زور راغله، نو بیا ته موږ ورته پرېږده...)) کله چې ددې کتاب د چاپ خبره راغله، نو ما ورته وویل، چې فکري کار خو ما ترسره کړ، اوس نو راځه دا بل کار ستاسو دی، هغه وویل: ((راځه دا سې به وکړو چې پر نورو کسانو به وګرځو، که څوک پیدا نه شول، نو بیا به خپـــــل زور ووهو)). ډېره لټه مــــو وکړه، خو څوک پیدا نه شول. په پای کې دی مجبور شو خپله هغه

پانګه چې له کوره يې هم پته وه، راوباسي او د کتاب د چاپ غم وخوري، کله چې چاپخونې ته لاړو، په هغو پيسو هم چاپ ناشونی و. څو ورځې نور هم د پيسو په لټه کې شو، له خپل يو بل ملګري څخه مې يو مقدار پيسې د احسن پور په توګه واخيستې، نو په دې ډول د کتاب چاپ لګښت پوره شو. بيا مې له ښوونې او روزنې وزارت څخه، (په شخصي لګښت د

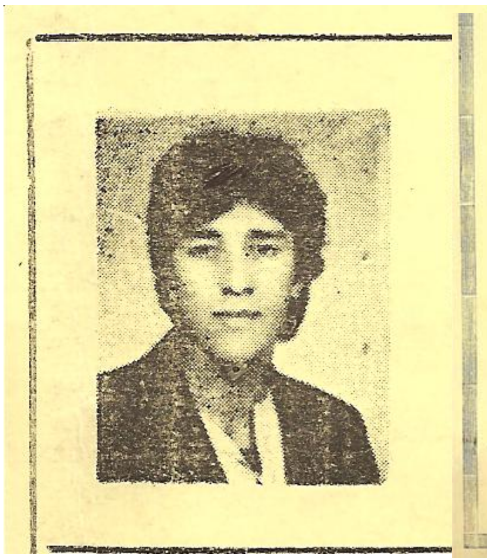

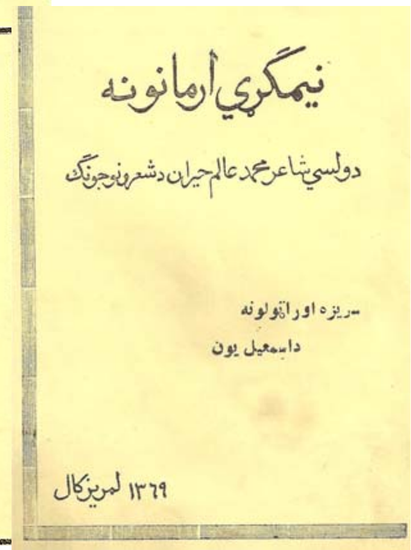

کتاب چاپ) امر واخيست، هغوی خپلې چاپخونې ته وليکل چې که چېرې دوی په خپل لګښت کتاب چاپوي، ورته چاپ يې کړئ! د پوهنې چاپخونې رئيس ښاغلی عبدالکبير کاکـــــــــــــړ مې پېژندګلوی و، د لغمان و، فرهنګي سړی و،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محاسبې رئیس یې را وغوښت او ورته یې وویل، چې مونږ سره مرسته وکړي او ډېره ګټه رابانديې ونه کړي، د څو ورځو په بهیر کې مو په حروفچیني ډول د کتاب د چاپ کار خلاص او د یو زر ټوکو په شمېر مو کتاب چاپ کړ. د کتاب پښتی ساده، پر لومړي مخ د کتاب عنوان او پر څلورم مخ د ښاغلي پښتون بهرامزي عکس او له هغه څخه شوې مننه چاپ شوي وو.

د کتاب تر چاپ د مخه ما او بهرامزی صیب داسې تړون کړی و، چې کله کتاب چاپ شو، نو د خرڅلاو له لارې به یې ده ته خپلې او زمونږ بل ملګري ته خپلې پیسې بېرته ورکوم او که چېرې یې پیسې زیاتې شوې، په هغو به نور کتابونه چاپوم. کله چې کتاب چاپ شو، زه او پښتون بهرامزی له خوشالۍ نه په کالیو کې نه ځایېدو. د یوې میاشتې په بهیر کې مو په زور او رضا پر لیکوالو او د شعر پر مینوالو دا اثر خرڅ کړ، عاشق الله فریاد او اکبر کرګر مونږ سره په دې برخه کې ډېره مرسته وکړه، د کتاب تر خرڅلاو وروسته د پښتون بهرامزي پیسې هم پوره شوې او زمونږ د هغه بل ملګري پور هم خلاص شو، خو څرنګه چې ځینې کتابونه له مونږ څخه په وړیا ډول تللي وو، نو د بل کتاب چاپ ته څه تـرې پاتې نه شول، خو مونږ ته یوه لویه لاره خلاصه شوه او هغه دا چې په شخصي لګښت کتابونه چاپولای او بېرته یې لګښت هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راکښلای شو، دا یو فرهنګي انقلاب نه و، خو د یو فرهنګي انقلاب د پیلامې لپاره یې مورږ ته د جرئت وزرونه جوړ کړل، بیا مو همدې لړۍ ته دوام ورکړ، هغه وخت اکثرو خلکو زموږ ددې هڅې ملاتړ وکړ، خو ځینو به اعتراض کاوه، چې ولې یې د لګښتوال عکس چاپ کړی او مننه یې ترې کړې، خو موږ به ورته ویل، دا د هغه حق دی، هغه چې د یو کتاب لپاره دومره لګښت ورکوي، نو له موږ څخه په یوه مننه، څه شی کمېږي؟ دې سره به نور خلک هم تشویق شي، چې همدې لړۍ ته دوام ورکړي. اوس چې له هغه وخته نږدې شل کاله تېرېږي او خپله زما په لاس، تر سلو عنوانو زیات هغه اثار چاپ شوي، چې لګښت یې زموږ هېوادپالو فرهنګپالو افغانانو ورکړی دی. موږ پرې زیات خوشاله شوي یو او دا کار یو فرهنګي انقلاب ګڼو. ان د دې کتاب تر چاپ نږدې شل کاله وروسته بیا هم دا اثر په شخصي لګښت چاپېږي، خو هغه خوند او مزه چې ددې کتاب پر لومړي چاپ ما څکلې، تراوسه یې زما فرهنګي مینه تازه ساتلې ده، نو ددې کتاب د بیا چاپ پر وخت لازمه ګڼم، له ټولو هغو فرهنګپالو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ددې کتاب او نورو اثارو د چاپ په برخه کې مرستندوی شوي، مننه وکړم، په تېره بیا له ښاغلي پښتون بهرامزي څخه. ښاغلی بهرامزی د تنظیمواکۍ د جګړو پر مهال د یوه خونړي تنظیم له خوا بندي شو، خو خدای خبر چې د خدای مخلوق ته د ده د کومې ښېګنې له امله روغ رمټ، له دې وژونکو وژغورل شو، زما خو زړه دا وایي چې کېدی شي، د ګڼو ښېګڼو تر څنګ یې د فرهنګي خدمت دا یوه ښېګڼه هم مخې ته ودرېدلې وي. بهرامزی اوس په ډنمارک کې ښه ژوند لري، خو څومره چې زه هغه پېژنم د حیران کتاب د چاپ خاطره به یې اوس هم په ذهن کې همداسې تانده وي.

له دې داستان څخه مې هدف دا و چې د هېواد فرهنګ ته کار کول له دغسې ستونزو، کړاوونو، دردونو، خو ډېرو خوندونو سره مل دی. که څوک د زړه له تله خپلو هېوادوالو سره مینه ولري، نو خدای(ج) یې ضرور د بري مقام ته رسوي. ما خپله فرهنګي مبارزه له همدغو حالاتو راپیل کړې، اوس د نورو لویو فرهنګي کارونو، چې ترسره کول یې زما په وس کې نه دي، خو د بریالیتوب په لټه کې یې یم او د زړه له کومې ورته کار کوم، له خپلو هېوادوالو هیله لرم، مــــــور ته د دعا لاسونه پورته کــــړي، چې خپل هېواد د پردیو له کلتوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

او فکـــري یرغــل څخــه وژغــورو او د نړیوالــو پــه کلتــوري تصویرونو کې، موږ هم د خپل کلتور ځلانده تصویر په خپلو سترګو وګورو.

په همدې هیله
پوهندوی محمد اسمعیل یون
د ۱۳۸۷ل کال د سلواغې ۵مه
کابل- افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادښت

د خوښۍ ځای دی، چې د ښوونې او روزنې مطبعه د خپلو بنسټیزو دندو، یانې د هېواد لوښو او زامنو ته د درسي کتابونو د چاپولو په خوا کې یو ځل بیا ددې برې ترلاسه کړ، چې د یو ځوان او تکړه شاعر محمد عالم حیران، د شعرونو مجموعه چاپ کړي.

محمد عالم حیران په یوې غریبې کورنۍ کې سترګې پرانیستي، خپل خوږ عمر یې خلکو ته د خدمت په لار او د خپلې مورنۍ خوږې ژبې پښتو په پاللو او روزلو کې تېر کړی دی.

د حیران د شعرونو دا مجموعه د ښاغلي محمد اسمعیل یون په زیار او هڅه راټوله او چاپ ته تیاره شوې ده. د حیران شعرونه یو خاص خوند او کیفیت لري او لکه څنګه چې له زړه نه پاڅېدلي په زړه لګي او هغه ته قوت ښښي. د ښوونې او روزنې مطبعه په داسې حال کې، چې ښاغلي یون ته د هغه د کار او زیار په لار کې ستر بریالیتوبونه غواړي، خپله دنده بولي، چې د هېواد د بډای فرهنګ په ژوندي ساتلو کې د هر راز علمي، ادبي او هنري اثارو په چاپولو او خپرولو کې خپله ملي او هېوادنۍ دنده سرته ورسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په درنښت
ډیپلوم انجنیر عبدالکبیر کاکړ
د ښوونې او روزنې د مطبعې رئیس

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه:

هر سهار چې د چمن کونج او کنار لټوم
زه پــه هـغو ګلڅېرو کې مـخ د يار لټوم

ولسي شعر او شاعرۍ د هرې ټولنې د ادبيـاتو يـوه ځـانګړې او غوره برخه جوړوي او د ادبياتو د نورو برخو تر څنګ پـه ډېر ژور ډول د ټولنې د حالاتو او پېښو انځورنه کوي.

پـه ولسي شاعرۍ کې د ټګۍ برګۍ او تېر ويسـتلو نښـې او نښـانې نه ليدل کېږي، له يوه پاک زړه څخـه راوتلې وي او د هـر چـا د زړونـو تـل تـه ننـوزي. پـه ولسـي شـعر کـې د کـوم واکمـن ستاينه او د هغه د زور تر برچې لاندې د هغـه توصـيف نـه ليـدل کېږي او نه دا شاعري د بازار په تله د ورځـې پـه نـرخ خرڅېـږي، بلکـې ولســي شـعر او شـاعرۍ د ټـولنې تـاريخ دی، د هغــې د ماضي هنداره ده او د راتلونکي لپاره الهام.

او ښه خو لا داده چې زموږ د پښتو ژبې ولسـي شـاعري ډېـره غنــي او پراخــه ده او زمــوږ د ټــولنې او د هغــې د روحيــاتو د پېژندنې يوه ځلېدونکې پاڼه ده. ولسـي شـاعري خپلـه پـه ولـس کــې د زېږېـدونکو شـاعرانو زېږنـده ده او د پرديـو لـه هـر ډول اغېزې څخه لرې پاتې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو لیکوال وايي: ((د خلکو سندرې هغو خلکو ویلي دي چې سواد یې نه درلود. لیکل او لوستل یې په عمومي توګه نه وو زده او دا سواد نه لرل باعث شوې ده، چې عامیانه شاعران د هر ډول بهرني تاثیراتو څخه محفوظ پاتې شي. دوی کومه نمونه، نه درلوده چې د هغه څخه تقلید وکړي د شعري قواعدو کوم اقتدار نه و، چې د هغه څخه پیروي وکړي. نو دوی مجبور وو، چې د خپل شخصي ابتکار څخه کار واخلي او نوی شعر خلق او ایجاد کړي او دې مجبوریت داسې ادب راپیدا کړی دی، چې لوړ شعري ارزښت لري او په واقعي توګه د یوه ولس روح منعکسوي.[1]

یو بل پوه وايي: ((د عوامو هنر همېشه ساده وي، زیات تجمل او سینګار نه قبلوي او د ژوند له حیاتي اړتیاوو سره پیوستون لري.))[2]

د پښتو شاعرۍ زیاته برخه د پښتو په ولسي شاعرۍ پورې تړلې ده. هغه خوند او زور، چې زموږ په ولسي شاعرۍ کې لیدل کېږي او د خلکو زړونو ته ښه رسېږي، زموږ په معیاري شاعرۍ کې چې د باسوادو یا د تحصیل لرونکو

[1] پوهاند دوکتور مجروح، وږمه مجله، ۱۳۵۴ل کال، ۴ګڼه، ۲۷مخ.
[2] محمد صدیق روهي فولکور پېژندنه، د علومو اکاډمي، ۱۳۶۵ل کال، ۱۲۸مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعرانو زېږنده ده او د هغوی له خوا رامنځته شوې، نه لیدل کېږي. اوس هم په زیاتو کورونو کې حتی د ښارونو په زیاتو کورونو کې د سیمه ییزو او محلي سندرغاړو کیسټونه اورېدل کېږي او دا د دې ښکارندویي کوي، چې زموږ ولسي شعر زموږ د خلکو پر زړونو ښه لګېږي او له هغه څخه خوند اخلي.

د پښتنو زیاتې او یاکه ووایو ټولې سیمې له ولسي شاعرانو څخه ډکې دي، خو په ځانګړي ډول د هېواد ختیزه سیمه د پښتو د ولسي شعر او هم د معیاري شعر او ادبیاتو د یوې سترې زېږندویزې سیمې حیثیت لري. دلته داسې شاعران زېږېدلي، لوی شوي او ژوند یې له لاسه ورکړی، چې کلونه کلونه به یې د شعرونو انګازې زموږ د خلکو په زړونو کې تاوېږي. د ملنګ جان، محمدنور، شیخ احمد خان، حنان او له داسې نورو نومونو سره زموږ خلک ښه بلد دي او پر زړونو یې ښه لګېږي، خو موږ دلته پر یو بل ولسي شاعر محمد عالم حیران چې ده به هم د هغو ځای نیولی وای خو ژوند ورسره یاري ونه کړه او په ډېره ځوانۍ کې یې ورژاوه او له شعرونو ډک زړه یې ګور ته کښته کړ، خبرې کوو. خو بیا هم ده د ژوند په ډېره تنګه او لنډه موده کې د خلکو په زړونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې خپل ځان ته لاره پرانیستله او په خپلو خوږو شعرونو او اواز یې تل تر تله د خلکو په زړونو کې د اوسېدو ځای پیدا کړ. دی د لغمان ولایت د الینګار په ښکلې شاعرانه سیمې، هغه سیمه چې طبیعت یې شاعرانه دی، جوړښت یې شاعرانه دی او خلک یې شعر مزاجه دي، زېږېدلی دی، نو باید حیران ښه شعرونه ووایي او خواږه یې ووایي.

یوه لیکوال، هغه وخت چې حیران ژوندی، و د هغه په باب لیکلي: ((محمد عالم حیران د محمد سالم زوی د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ په کټل کې پر ۱۳۳۰ل کال زېږېدلی دی. نوموړی شاعر له ډېرې غریبې کورنۍ څخه دی، کسب یې نجاري دی، سربېره پر دې چې تکړه نجار دی په زړه پورې هنرمند هم دی، ډېر کیسټونه لري. نوموړي شاعر مکتب نه دی لوستی، سواد یې له خپلو همزولو څخه زده کړی دی.

حیران د شعرونو دوه مجموعې لري، چې دده د وینا له مخې یې د شعرونو تعداد (۲۲۰۰) ټوټو ته رسېږي، اکثره شعرونه یې عشقي دي. د ښاغلي حیران ځینې شعرونه د ورځپاڼو له خوا چاپ شوي او ځینې شعرونه یې په راډیو او ټلویزیون کې د هنرمندانو له خوا ویل شوي دي)).[1]

---

[1] الینګاري شاعران، عزیز تحریک، ناچاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې حیران پنځه کلن و، نو له خپل پلار سره یې په نجارۍ کې مرسته کوله او کله چې یې د خپلو ملګرو او په مسجد کې د کتابو د لوستلو په واسطه سواد زده کړ، نو له شعر او شاعرۍ سره یې هم علاقه پیدا شوه او په لږه موده کې یې پر شعر ویلو پیل وکړ او پر ۱۳۴۵ل کال یې خپل ځینې شعرونه محلي هنرمندانو ته ورکړل او د هغو له خوا زیات تشویق شو. حیران پر ۱۳۶۱ل کال د کابل د تلاشۍ په کنډک کې سرتېری شو، څه موده وروسته له هغه کنډک څخه جنايي کورس ته معرفي کړای شو. پر ۱۳۶۲ل کال له کورس څخه فارغ شو، د همدې کال د میزان په میاشت کې یې د وظیفې پر اجرا کولو پیل وکړ او د همدې کال د جدي میاشتې پر لسمه نېټه د لغمان ولایت د ((ده زیارت)) په کلي کې په یوې مخامخ جګړه کې شهید شو. روح دې ښاد وي.

له محمد عالم حیران څخه دوه زامن او دوه لورګانې پاتې دي. اوس راځو د حیران د شاعرۍ ځرنګوالي او څومره والي ته!

حیران د خپل ټول ۳۲ کلن ژوند په موده کې هر څه چې یې له لاسه کېدل ویې کړل او ښه خو لا داده، چې د ژوند سختیو او کړاوونو د شاعرۍ پر لاره بوته او په کومې بلې لارې یې د تلو تکل ونه کړ. سعدالله جان برق وايي: ((په هر چا چې غم ډېر شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دريو شيانو ته به مخه کوي. يا به لېونی کېږي، يا به شرابو ته پناه وړي او يا به شاعرۍ ته مخه کوي.)) [1]

که موږ د ژوند د سختيو پورتنيو دريو نتيجو ته وګورو، نو ښه به هغه څوک وي، چې شاعرۍ ته مخه کړي او يا شاعري ورته مخه کړي او دوه نورې خو يې انسان د ټولنيز ژوند له عادي بهير څخه باسي. خو حيران هم ښه په دې دی، چې شاعرۍ ته يې مخه کړې او په دې توګه يې د ژوند له سختيو سره د مبارزې لاره نيولې ده. حيران د خپل ځوان او لنډ عمر په موده کې وکولای شول، په خپلو ځوانو شعرونو سره د ژوند او د خپلې ټولنې مختلف اړخونه راوسپړي او د شعر او نظم په ژبه يې د موسيقۍ څپې هم له شعر سره يوځای کړي، چې وکولای شي د خپل زړه کوکې په لا ښه ډول خلکو ته ورسوي.

---

[1] لاس او ګرېوان، د عبدالرشيد رشيد خار د شعرونو جونګ، د سعدالله جان برق سريزه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په ډېره تنکۍ ځوانۍ کې پر شعر لیکلو پیل کړی و، کله چې د هغه شعرونه محلي سندرغاړو د موسیقۍ په څپو کې ولوستل، نو دده پېژندګلوي هم له هغو سره زیاته شوه، ترڅو چې دی یې هم له خپلو شعرونو سره یوځای د موسیقۍ زړه راکښونکي سمندر ته کش کړ او دې کار خو د حیران شاعري او شهرت ته دومره ځواک ورکړ، چې نن یې موږ هم دې ته مجبور کړو، چې قلم را واخلو او د هغه د ژوند او سندرو په باب تر وسه وسه څه ولیکو. حیران د خپل ژوند تر وروستي بریده د څومره والي او څرنګوالي له پلوه د کتنې وړ شعرونه لیکلي او په دې موده کې یې په خپل اواز په سلګونو کیسټونه ثبت کړي دي. خپل شعرونه یې هم د موسیقۍ په څپو کې ویلي او د نورو هم.

د حیران ټول شعرونه د موسیقۍ په څپو برابر دي، چې دا کار زموږ د ولسي شعر یوه غوره ځانګړتیا ده او برابر خو بأید څکه وي چې هغه په خپله یو مین هنرمند و او پر موسیقۍ پوره بلد و. اوس په لغمان ولایت کې داسې کور کوم یو که پیدا شي چې دی ټیپ غږوي او د حیران کیسټ دې ورسره نه وي، ما هم د هغه زیات شعرونه د هغه په خپل اواز او هم د نورو سندرغاړو له خولې له کیسټونو څخه د کاغذ پر مخ کښلي دي.

د حیران د شعرونو د زور څپې نه یوازې د یوې محدودې سیمې له پولو څخه رابهر شوې، بلکې زموږ د یوه معیاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر په توګه يې په ټول هېواد کې انګازې وکړې او ډېر ځله به مو دا شعر د راډيو افغانستان له خپو څخه د مشهورو سندرغاړو له خولې اورېدلی وي، چې وايي:

هر سهار چې د چمن کونج او کنار لټوم
زه په هغه ګلځېرو کې مخ د يار لټوم

حيران سره له دې چې ښوونځی نه و لوستی او تحصيل يې نه و کړی او نه يې د شعر او شاعرۍ په باب کومه علمي څېړنه او پلټنه کړې وه، خو څرنګه چې د شاعرۍ زياته زېرندوينه پر فطرت ولاړه ده، ده هم له خپل فطري لياقت او ذکاوت څخه په کار اخيستلو سره داسې شعرونه وزېږول، چې مړينه به يې ډېر کلونه په بر کې ونيسي او د ځينو مړينه خو به يې تر هغه چې زموږ ولس ژوندی وي، ناشونی کار وي.

حيران د شعر په بېلابېلو فورمونو کې شعرونه کښلي، خو ده خپل زيات شعرونه همدغه د پښتو د ولسي شعر په چوکاټونو، يو شمېر يې د غزل او يو شمېر نور يې په پښتو کې باب له عربي ژبې څخه راغليو چوکاټونو کې ليکلي دي. شعري ژبه يې نرمه، ساده او روانه ده او له تجمل، پېچلتيا او تېروستنې څخه خالي ده. داسې ښکاري چې خپل ټول شعرونه يې له پاک زړه څخه راکښلي او هېڅ ډول کينې ته يې په کې ځای نه دی ورکړی، چې دا هم زموږ د ولسي شعر يوه بله غوره ځانګړنه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څرنګه چې حیران پر موسیقۍ پوره بلد و ، نو شعرونه یې د موسیقۍ له څپو سره ډېر ښه ویل کېږي او په ځینو وختونو کې خو په سېلابي سیستم پسې هم دومره نه دی ګرځېدلی مقصد چې له موسیقۍ سره برابر راغلی، په همغه یې بسنه کړې ده، ځینې شعرونه یې که د کاغذ پر مخ همداسې ووایو نو شاید له سکتې سره به مخامخ شو ، خو که د موسیقۍ له څپو سره یې یو ځای کړو ، ډېر خوند به ورڅخه واخلو ، وګورئ دا شعر له موسیقۍ سره څومره ښه راغلی دی:

سترګو دې بیا ناغې پیدا کړلې غمجنې دې
چا نه ګیله منې دې د زړګي سره
خاطر دې بیا ولې ملال دی د زړه سره زما
سترګې دې بیا ناغې شوې ناز پروره زما
چاته له درده غاښ چیچې لرې دلبره زما
په مخې دې مړې اوښکې خورې سلګۍ غمجنې دې
تر پایه...

او یا هم دا شعر:

د زړګي پټ زخمونه وښیمه چاته
سل کړم د مینې سودا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محتوا له مخې د حيران په شعرونو کې ملي، وطني او د ځانګړي انساني مينې روحيه زياته ليدل کېږي، خو په دې کې بيا انساني مينې ته ځانګړی ځای ورکړ شوی دی.

د حيران د شعرونو يوه بله غوره ځانګړنه په دې کې ده، چې دی سره له دې چې په يوې داسې شاعرانه سيمې کې زېږېدلی، چې شاوخوا يې ټوله ولسي شاعرانو نيولې وه، خو دی هېڅکله د هغو تر اغېزې لاندې نه دی راغلی. کله چې په کيسټ کې د هغه شعر د کوم هنرمند او يا په خپله د هغه له خوا ويل کېږي، سړی له ورايه پوهېږي چې دا د حيران شعر دی. حتی ډېر خلک چې سواد هم نه لري، له نورو شاعرانو څخه يې شعرونه بېلولی شي او دا ځکه چې دده په شعرونو کې يو ځانګړی درد پروت دی. که د شعر پېژندنې او اروا پوهنې له مخې د حيران پر شعرونو سوچ وکړو، نو دی له ژوند څخه ناراضه او نا اميده ښکاري. زما په فکر او ګومان دده دا نهيلي له دوو وجو کېدی شي ده ته پېښه شوې وي:

په لومړي ګام کې د ځانګړي انساني مينې له کبله چې شايد چا سره يې مينه درلودلــــــــه او بيا خپلې هيلې ته نه دی رسېدلی. او په دويم ګام کې د اقتصادي ستونــزو له کبله،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې دی له کوچنيوبه له سترو اقتصادي ستونزو سره مخامخ و.

خو بیا هم په شعر کې يې دومره زياته نا اميدي نه ليدل کېږي چې سړی حکم وکړي، چې دی په مطلق ډول په نهيلی کې غرق دی، خو له اواز څخه يې داسې برېښي چې د ژوند شپې پرې چندان ښې نه دي تېرې شوي. حيران د خپل عمر په ډېره لنډه موده کې په دې بريالی شو، چې ډېر شعرونه يې زموږ له معياري شعر سره سيالي وکړای شي او که د موسيقی له څپو سره يې برابرښت په پام کې ونيسو، زموږ تر ډېرو معياري شعرونو ښه برېښي، وګورئ دا غزله:

زه چې ژړېږم اشنا هم ژاړي
ټوله دنيا زما په غم ژاړي
زما د ژوند صحنه قلم ليکلې
که حيران نه ژاړي قلم ژاړي

او يا هم دا غزله:

ما ته په کعبه د چا قسم مه راکوه
مينه مې حرم دی بل حرم مه راکوه

د غه راز د حيران په شعرونو کې د ځانګړې ژمنې روحيه هم ښه ځلېږي، هغه له نن څخه لږ تر لږه پنځه لس کاله وړاندې په خپل شعر کې وچو شونډو، په اوښکو لندو سترګو، زګېرويو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او سلګیو ته ځای ورکړی دی، خو زموږ ځینو ځوانو شاعرانو اوس قلم تېره کړی دی او پر دې شیانو خپل وخت تېروي.

ملګریــــه ســــتایه خــــط و خــــال ســــتایه
ښــــکلا د ښــــکلو د جمــــال ســــتایه
په اوښکو سپینې سترګې څه کړې پرېږده
د تــورو ســـترګو نـــاز و خیـــال ســــتایه

تر پایه...

همدا ډول حیران د ټولنې د هغه وخت د روان ژوند په باب او په هغې کې د اشخاصو د چلند په باب هم په ښکلې بڼه انتقادي نظمونه لیکلي او د خلکو غوږونو ته یې رسولي او پر خلکو هم ډېر ښه لګېدلي، دا ځکه چې خلکو دا کارونه په خپلو سترګو لیدل او ورسره پوره بلد وو. سره له دې چې دده دا ډول لیکنې به پر هنري ارزښتونو ولاړې نه وي، یانې شعري ځانګړنې به په کې په پوره ډول نه وي مراعات شوې، یانې نظمونه دي، خو خلکو او ولس ته یې تر ډېرو شعرونو زیات ارزښت درلود، دا ډول نظمونه د هر شاعر په شعرونو کې موجود وي، هېڅ داسې شاعر نه شته چې د هغه ټوله شاعري دې پر هنري معیارونو ولاړه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د حیران دا نظمونه پر خلکو ښه لګېدل، وګورئ دا نظم یې:

درد مې په زړه دی ته ګولۍ راکې د سر ماما
مرض ته ګوره بیا نسخه راکړه ډاکټر ماما

او یا هم دا نظم:

د الینګار موټر کې مه ځئ غورازه ده
ترلې جنازه ده ځان ساتئ ګوره خلکو

یوه بله خبره چې د یادولو وړ ده، هغه داده چې هنرمند ته زموږ په ټولنه کې تل ترتله په ټیټه سترګه کتل شوي. حیران هم دې خبرې ته متوجه دی او وایي:

د جاهلانو خندا اورمه ځورېږم
خلک مې ولې کچه بولي
هنر زما پیشه ده

دغه راز یو بل ټکی چې د حیران په شعرونو کې د یادولو وړ دی هغه دادی، چې په شعرونو کې یې ځینې کلمې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

محاوروي شکل سره سمې راوړې دي، یانې څنګه چې په ورځني ژوند کې د خلکو له خوا کارول کېږي.
لکه:

درد مې په زړه دی ته ګولی ((راکی)) د سر ماما

دلته د (راکوې) فعل د (راکی) په بڼه راغلی دی.
په هر حال حیران شاعر و او ښه شاعر و او شعرونه به یې تر ډېره وخته زموږ د ولس او خلکو په زړونو کې پاتې وي. په پای کې له درنې خور ځوانې شاعرې پلوشې ساپی، ګران ورور ځوان شاعر لعل پاچا او ګران شاعر عاشق الله فریاد څخه د زړه له کومې مننه کوم، چې له ما سره یې د مرحوم حیران د شعرونو په راټولولو کې مرسته وکړه او په همدې هیله چې خدای بښلي حیران ته خدای اته واړه جنتونه ورکړي او روح یې ښاد وي، خپلو خبرو ته د پای ټکی ږدم.

په درنښت
په ټوله پښتنه مینه
اسمعیل یون
۱۳۶۹ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

هــر ســهر چــې د چمــن کــونج و کنــار لټــوم
زه پــه هغــه ګــل ښېــرو کــې مــخ د یــار لټــوم

مــا د مینــې فیصــلو کــې یــو اشــنا غــوره کــړ
محبــت مــې د ګلرخــو پــه دنیــا غــوره کــړ
اوس د مینــې پــه ســاحو کــې وفــادار لټــوم

ژونــد مــې مینــه مــرګ مــې مینــه ســودا مینــه ده
مــا د زړه پــه ســر ښــکل کــړی ربښــتیا مینــه ده
اوس پــه مینــه د خــوږې مینــې دلــدار لټــوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د زلفو زولنو کې زړګی ګیر دی زما
نه مې خوب شته نه خندا شته مدام ویر دی زما
ستا د تورو زلفو څوکې تار په تار لټوم

رنګ مې تور دی وچې شونډې سودایي غونډې شوم
کور او کلی رانه پاتې صحرایي غونډې شوم
زه حیران د تورو غرو څوکې ناچار لټوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

پاکه ربه نن د مینې اشنا نه شته
ځمکه نه شته اسمان نه شته دنیا نه شته

پرون جوړې منظرې وې په سرو ګلو
نن خورې ورې کېږدی په بیدیا نه شته

په سرو ګلو به غوغا وه د بلبلو
هغه سوز و ساز بلبلې بورا نه شته

کانې بوتې راته لپې لپې ژاړي
وایي ښکلې نازولې لیلا نه شته

بېهوده د وفا تمه کړې حیرانه
ګلرخانو کې یو تکی وفا نه شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د زړګـــي پـــټ زخمونـــه وښـــيمه چاتــــه
سل کرم د مينې سودا
خاونــده هېڅـوک مــې غــوږ نــه نيســي ژړا تــه
ســل کــړم د مينـــې ســودا
د بـېلتانــه پــه تــور مـاتم کې
ځان رانه ورک دی په عالم کې
څــه وکــړم لاس مــې نــه رســېږي بلــې خواتــه
ســل کــړم د مينـــې ســودا
نور به په څه زړګی خوشال کړم
را چې پـه خپله ځان حلال کړم
څــو بــه ســړې ګيلــي کــوم اشــنا تــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سـل کـړم د مينـې سـودا
په تندي تل خورم ګوزارونه
وهم د سرو وينو غـړپـونـه
عالمـه څـه بـه مـې پېښـېږي انتهـا تـه
سـل کـړم د مينـې سـودا
وينې دې ډنډ ګرځي ګوګل کې
لـه نـاروا بـه څـه حاصـل کـې
حيرانـه څـو بـه لاس پـه نـام يـې بېوفـا تـه
سـل کـړم د مينـې سـودا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د ژوندون په سرمايو مې تالان راغی
په ګلشن زما د وصل خزان راغی

يو پرهار نه دی چې غم د تشخيص وخورم
مرګنی د يار له لوري پيکان راغی

پرورش مې د خاطر په وينو ورکه
اوس خزان مې په هغه ګلستان راغی

د زړه وينې مې شراب ورته نيولي
ښه چې بيا مې نازولی جانان راغی

که په سترګو د وفا ورته نظر کړې
په اميد د وصال سوی حيران راغی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یــاره داســـې خـــوار زار شـــې لکـــه زه
پـــه غمونـــو ګرفتـــار شـــې لکـــه زه

خـدای دې اور د عاشـقۍ پـه تنـدي بـل کـړه
چـې خبـر د عشـق پـه کـار شـې لکـه زه

چـې دا هـومره اجتنـاب کـړې لـه عاشـقو
هسـې ګیـر پـه ګـل رخسـار شـې لکـه زه

د غمجنـو غـم هـوس مـه بولـه پـوه شـه
لـه غمجنـو خبـر دار شـې لکـه زه

زه حیـران بـه نـو نـور څـه وایـم دلبـره
د غمونـو سـزاوار شـې لکـه زه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

ستا د غم غشی مدام د زړه په سر خورم
ناست په ویر یم مدام وینې د ځیګر خورم

دا خو ستا د زېبا حسن ګدایي ده
جاهلانو تند کونه در په در خورم

که د یار له لاسه زهر او زقوم وي
په مزه یې لکه شات او یا شکر خورم

زه حیران به عاقبت ځان پرې قربان کړم
په ډیوه د مخ څرخونه برابر خورم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

طبیبه نه روغېږمه مشکل مې شو علاج
له تشې تبې نه یمه د سل مې شو علاج

بې ځایه خواري مه کړه زه په خپل مرض پوهېږم
قسم زما په رب دی نور په هېڅ شي نه روغېږم
د یار دیدن علاج دی نه چې بل مې شو علاج

دوه سترګې راښکاره کړه نور مې هېڅ په ارمان نه شته
درمان زما د رنځ دی اشنا ، بل څه درمان نه شته
بس دا تسکین د رنځ دی تل تر تل مې شو علاج

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نـاز پـه کرشـمو کـې دې يـو بـل عجيـب اثـر دی
ارمـان د ناچـار عمـر او تسـل مـې د ځيګـر دی
خـوږو سـترګو سـتونه مو سـېدل مـې شـو عـلاج

لا سـونه را تـر غـاړه مو سـکه خولـه پـه خنـدا ډکـه
ابتـره سـاه نيـولې وار خطـا ده ځکـه پکـه
حيرانـه پـه رښـتيا چې اوس بېلکـل مـې شـو عـلاج.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

کله چې د مینې ډکه ښکلې دنیا ورانه شوه
بیانو د عاشقو زنده ګي په رښتیا ګرانه شوه

زړه په یار مین شو سترګې ژاړي ګریوان څیري شو
ټوله رسوایي مې له ټوټې ټوټې ګریوانه شوه

زه ملامت نه یم ما د مینې قانون ومنه
ښه ده چې خطا او سهوه ټوله له اشنا نه شوه

زه به د غمجنې زنده ګۍ شکایت چاته کړم
واړه بې رحمي مې له دې بې رحمه جانانه شوه

حال زما د سوي، له دې سوو اوښکو وپوښته
دغه افسانه د تمام عمر له حیرانه شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

ملګریــــه ســــتایه خــــط و خــــال ســــتایه
ښــــکلا د ښــــکلو د جمــــال ســــتایه

پــه اوښــکې سـپینې سترګې څـه کـړې پرېـږده
د تــــورو ســــترګو نــــاز و خیــــال ســــتایه
زمــــا پتــــري د وچــــو شــــونډو خــــوښ دي
تــــه دې پــــه ســــرو شــــونډو زلال ســــتایه
زه بــــه زګېرویــــو تــــه ســــلګۍ وهمــــه
تــــه کــــوم بــــې غمــــه زړه خوشــــال ســــتایه
زه تــــومتې د زولنــــو لایــــق یــــم
تــــه نــــن د ښــــکلو زلفــــو جــــال ســــتایه

زه بــــه تقــــدیر پســــې بیــــدیا لټــــوم
د نــــاز حــــرم کــــې تــــه وصــــال ســــتایه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

سپینې سپوږمۍ ځار دې شم ما سره ناکام کوه
حال مې د زړګي وایه یار ته مې سلام کوه

ناست یم یکتنها په غم، سترګې مې په اوښکو نم
ډک مې له ګیلو سره دا رنګین پیغام کوه

زړه شو په لمسون د چا، لاړه په لټون د چا
تا ته نیمه خوا درځي ګرانې لرې پرې پام کوه

لاس په نام د قت سره، ورشه محبت سره
سوال مې د وصال سره ښه په احترام کوه

وېسه د حیران پیغام، دا د مینې ډک سلام
نور نو د ښکلا صفت ګوره لاس په نام کوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د نـــازولو پـــه یـــاد خیـــال و ســـودا شـــومه زه
ځیـــرې ګرېـــوان ګرځمـــه رســـوا رســـوا شـــومه زه

زمـــا د زړه پیمانـــه، لـــه غمـــو ډکـــه شـــوله
خیـال و سـودا مـې پـه، سـر نـن بـې درکـه شـوله
د هرچـــا ګوتـــه راتـــه، د تومـــت لکـــه شـــوله
لاړم د غـــرو څوکـــو تـــه ســـر پـــه صـــحرا شـــومه زه

مـــا د زړګـــي شیشـــه کـــې، اشـــنا لیـــدلی دی
د خـــوږې مینـــې پـــه راز، مـــې پېژنـــدلی دی
د خیلـــه لاســـه مـــې اور، ځانتـــه لګـــی دی
خیـر کـه پتنـګ پـه شـانې دود پـه ښـکلا شـومه زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګو کې بیا د اوښکو ، جوړې جرګې غونډې شوې
ستا د دیدن فیصلې ، په کې خوږې غونډې شوې
اشنا د زړه ستنې مې ، درته کږې غونډې شوې
درځم د مرګ په لاره خیر که تالا شومه زه

ستا په یارۍ کې اشنا ، رابانـدې دا راغی
د کورو کلي پوزخند ، د لېونتیا راغی
وایي حیران لېونی ، هغه ده بیا راغی
خبر له ځانه نه وم انګشتنما شومه زه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

غــم دي پــه مــا زور و پــټ پــټ مــې ژړل
زه وم د غــم کــور و پــټ پــټ مــې ژړل

جــوړه قتــل ګــاه وه مینــې ژړېــدې
هــر طــرف غوغــا وه ســرې لمبــې ختــې
بــل د هجــران اور و زړونــه داغېــدل

خولــه پــه خنــدا ډکــه وه ښــکلې بــې پــروا
ناســته څکــه پکــه وه ســپین مــخ یــې زېبــا
تــور زلفــان یــې خــور و ، ورو ورو رپېــدل

خیــال د اشــنا یــاد شــو لاړم لاس پــه نــام
زړه پــه دیــدن ښــاد شــو ومــې کــه ســلام
بخــت د حیــران تــور و یــار کلــه کتــل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

مـــا چـــې ولیــــده د یـــار ښـــکلی بشـــر
لکــه خــاص چــې وي پــه مــا بانــدې اختــر

تـــورې زلفـــې یـــې پـــه نـــاز شـــانه کـــولې
لـــور تـــر لـــوره کښـــته پورتـــه و معطـــر

کرشـــمو کـــې یـــې یـــو بـــل عجـــب اثـــر و
زمــا خــوار زړګــی یــې خــوار کــړ یــو نظــر

بې پـروا مـې خـوا نـه تېره شـوه موسکۍ شـوه
اور یـــې بـــل کـــړ د حیـــران د زړه پـــه ســـر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

څـو بـه ارمانونـه د زړه تنـګ سـاتم
نـوره بـه دې لار لکـه ملنـګ سـاتم

تا چې په سرو وینو سترګې سرې کړلې
زه بـه لیمـې سـرې پـه وینـو رنـګ سـاتم

سـترګو مـې د سـترګو لار څـارلې ده
غـوږ کـې د اشـنا د پـاولو شـرنګ سـاتم

درد د رنـدو سـترګو لـه دوا شـوله
ځکـه تـورې خـاورې د پتنـګ سـاتم

زه حیـران بـه اوس زړګـی تسـل کړمـه
دا ګیلـې بـه یـار تـه پـه پالنـګ سـاتم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

په سترګو کې د مينې پټ اسرار مزه لري
نازو نه کرشمې د خپل دلدار مزه لري
بورا دی که بلبل
صفت کوي د ګل
مثال نه لري بل
خورېږي خورې خبرې د رېبار مزه لري
خوبان که جنګ وقار کړي
د شنو لښتو ګوزار کړي
عاشق پرې افتخار کړي
د ښکلو اخ و ډب کې دندو کار مزه لري

وعده چې د وصال وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مــينې پـُرس و پــال وي
غــمونـه ټول پــايـمال وي
عالمـــه هغـــه شـــپه د انتظـــار مـــزه لـــري
د مــينې داســې كــار وي
هـر څـوک چې ګرفتار وي
حــيرانــه خــوار و زار وي
ټــول ژونــد د عاشــقانو نــاقرار مـــزه لـــري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د بدو بد د ښو به ښه یاد یږي
وایه اشنا د تا به څه یاد یږي

هر څه به تېر شي مګر هېر به نه شي
د خوږې ژبې به خواږه یاد یږي

هر څه کوې خو ناروا مه کوه
داسې خو نه چې دا به نه یاد یږي

ترخه ترخه وي تریخ تاریخ جوړوي
د نن ترخه سبا ترخه یاد یږي

سترګې نږدې کړه د حیران زړګي ته
ستا خوږې سترګې یې د زړه یاد یږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

لېــــونۍ مينـــــې دې هســـــې لېـــــونی کــــړم
چـــې همـــه واړه عـــالم کـــې خنــدنی کــــړم

مســـتې سترګې دې د سـرو لبـانو ست کـړي
بـې صـبري دې سـپینې خـولې تـه هـولنی کـړم

چـې د مـخ ډيـوې دې بلــې پــه تــور تــم شــي
هغـــه دم بـــه ځـــان و جســـم ســـپېلنی کـــړم

تېــر خــو هېــر دي پــه حيــران د ســبا پرېــږده
کــه يـــو ځلـــې دې رايـــاد لا پرونـــی کـــړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

زما ژوند د یار له غم سره مزه که
لکه ګل د اوبو نم سره مزه که

د زیبا حسن کتو لایق دي نه یم
پیغمبر لوح و قلم سره مزه که

پاکه مینه د حیران پاکه اشنا ده
ځکه مینه مي صنم سره مزه که.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

شــیرینه یــاره نــو پــه خولــه بــه ځــو ګیلــې کومــه
پرېــږده چــې مینــه کــې ســلګۍ وړې وړې کومــه

یو خوا دې غم د تورو سترګو کړم زخمي په ځیګر
بــل دې هجــران پــه زړه را ومنــډه د ظلــم خنجــر
خلاصــه مینــې دې پــه غــم کــې کړمــه شــام و ســهر
درتــه ګیلــې بــه نــو د کــومې قبیلــې کومــه

زړه مــې مجنــون شــو رانــه غــواړي د لــیلا ســترګې
لکــه ماشــوم یــې کړلــې ســرې نــو پــه ژړا ســترګې
نــه شــته نیازبینــه کــه ړنــدې شــوې د دنیــا ســترګې
خاونــده چــا نــه بــه تپــوس اوس د لیلــې کومــه

ســوی حیــران یــم ســوی آه ســوی فریــاد کومــه
ژړا لــه غمــه ســتا د دوه ســترګو پــه یــاد کومــه
وړې ســلګۍ بــه د مجنــون او دفرهــاد کومــه
دا مــې پــه برخــه دی ســلګۍ وړې وړې کومــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

زړګیـــه تـــا تـــه لـــیلا بیـــا یـــاده شـــوه
ماتـــه جفـــا د بـــې وفـــا یـــاده شـــوه

غـــوټې پـــه موســـکه خولـــه خنـــدا کولـــه
بلبلـــه ســـتا مـــې واویـــلا یـــاده شـــوه

شـــبنم لـــه ګلـــه بېلېـــده ژړل یـــې
ځکـــه مـــې سمدســـتي ژړا یـــاده شـــوه

حیرانـــه حـــال مـــې د پتنـــګ ولیـــده
ماتـــه د مینـــې نـــاروا یـــاده شـــوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

نیمه شپه وه د خیالونو ولولې راغلې
د غمونو ډلې ډلې قافلې راغلې

نیمه شپه وه چې د هجر لمبه بله شوه
دا د غم لمبه مې تاوه له ګوګله شوه
زړه زخمي شو شنې لوخړې مې له خولې راغلې

سترګې پټې خیال کې ډوب د خپل اشنا شومه
لاس مې پاس په تندي کېښود په ژړا شومه
له هیبته مې په مخ سرې خولې راغلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنها ناست یمه فریاد د یار په یاد کوم
سوی سوی اسوېلی سوی فریاد کوم
هرې خوا نه د هجران د غم لمبې راغلې

نور څه نه و توره شپه وه یو حیران غریب
یک تنها په غم کې ډوب کم بخت پرېشان غریب
ځکه خولې ته مې نیمګړې څو ګیلې راغلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

پــه زړه مــې د ژونــدون هغــه نازونــه ټــول ارمــان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
ارمــان مــې هــر زمــان دی ، د تــورو تــورو ستــرګو

ســوری ســوری ځیګــر دی، د مینــې انتظــار کــې
پــه زړه مــې جــوړ محشــر دی، د مینــې انتظــار کــې
یــو مینــه زمانــه ده اشــنا ډېــر دې عاشــقان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
څــوک ســر وهــي ژړېــږي، اختــه پــه اندېښنــو
څــوک زړه مښــي ځــوربږي اختــه پــه اندېښنــو
لــه اوښــکو وینــو ډک یــې انتظــار دواړه چشــمان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
نــن تېــره پــه ســبا شــوه، تــر څــو بــه لا حیــران یــې
ســبا د غــم ســودا شــوه، تــر څــو بــه لا حیــران یــې
رنــګ ژېــړ پــه یارانــه کــې وچــې شــونډې د حیــران دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

هسې غم کړمه د ښکلو بې اختيار
په رنځو سترګو مې ورکه کړله لار

نه پوهېږم چې دا څه راباندې شوي
چې نه يار شم پېژندلی نه اغيار

سرې لمبې شوې رانه تاوې په کې سوځم
راته اور شو نو ښايسته ښکلی ګلزار

که د ټول جهان خوبان ټول وفادار وي
په قسمت د خوار حيران دی جفا کار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

ودې ســـوم جانانـــه ســـترګو کـــې اثـــر لـــرې
زړه مـــې شـــو قلـــم قلـــم څـــه خيـــالي بشـــر لـــرې

راشـــه ســـاه مـــې خېـــژي روح مـــې تاتـــه انتظـــار دی
ای د زړګـــي ســـره نـــور پـــه دې کـــې بـــې اختيـــار دی
مرمـــه بـــې لـــه تانـــه چـــا بانـــدې نظـــر لـــرې

رنځ زما مشکل شو ساه مې خېژي درد مې زور دی
ای د رنـــځ طبيبـــه ! رارســـېږه حـــال مـــې نـــور دی
ای د درد درمانـــه راشـــه کـــه خبـــر لـــرې

مينـــه دمـــين وي خـــو پالنـــه وي دنيـــا کـــې
بيـــا بـــه پـــس لـــه مرګـــه وفـــا څـــه کـــوم عقبـــا کـــې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلتــه بــه شــي ګرانــه خيــال کــه د محشــر لــرې

زه دا ســتا حيــران يــم څــه مــې کــړې رضــا دې خپلــه
ســرو مــال مــې ســتا عشــق کــې بــايللی لــه ازلــه
ګرانــه مهربانــه تــه اختيــار پــه ســر لــرې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

روبیباره یار ته وایه زما سوال منې که نه؟
د مینې په دنیا کې مې وصال منې که نه؟

دوه سترګې دې کړه پورته زه خیال ستا د لیدو کړم
ربښتیا وایه محبوبې دغه خیال منې که نه؟

د ګل قدر بلبل کړي د جمال به عاشقان
تعظیم د عاشقانو د جمال منې که نه؟

یو ځلې دې خوله راکړه په ډېره خوږه مینه
د مینې ارزوګانې هر مهال منې که نه؟

حیران د ارزو ګله لږ په بد حال مې خبر شه
نیمګړې التجا مې د بد حال منې که نه؟.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

څوک راته سلګۍ که څوک مې ځای پرځای وژلي دي
ما چې په ملالو سترګو هرې خوا کتلي دي

زه چې سترګې تورې شونډې سرې اوربل شانه کړمه
تورې زلفې نورې په سپین مخ دانه دانه کړمه
ښايي چې تمام عالم به واړه دېوانه کړمه

سترګې به رندې وي په ليدو چې مبتلا نه شي
هغه زړه دې وچوي چې په يو نظر تالا نه شي
وينې به يې سپينې په هر رګ کې په جوش رانه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړونه مې د مينې په سيخ اړخ په اړخ داغلي دي

ډېر زما له غمه حال زبون ځيرې ګرېوان ژاړي
هر خواته چې ګورم لېوني خواره پرېشان ژاړي
بل مې د خولګۍ په تمه تل سوی حيران ژاړي
ډېر راته راغلي بېنوا راځنې تللي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

رانــه هېــر کــړو ډېــر یادونــه دا ســتا یــاد
چــې رایــاد شــي بــس زړګــی شــي پــه فریــاد

افــــرین دې پــــه دا هســـــې یارانــــه شـــــي
زه دې غـــم کـــړم صـــبح و شـــام و تـــه عنـــاد

ســتا پــه مینــه چــې زه هغــو مره صــادق یــم
پــه جهــان بــه نــه مجنــون و نــه فرهــاد

پــس لــه مرګــه کــه ښــادي راشــي لحــد کــې
څــه فایــده ده چــې پــه ژونــد نــه شــومه ښــاد

نـــه د رب پـــه رضـــا لاړه نـــه روغېـــږي
پـــه حیـــران بېچـــاره وشـــو څـــه فســـاد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

په ښکلو ارمانونو به دا سوی زړګی سوړ کړم
وطنه! تا به جوړ کړم وطنه تا به جوړ کړم

زما ښایسته وطنه ولا ښه به دې سینګار کړم
دا توري سپېرې دښتې به دې ښې ګل و ګلزار کړم
ښایسته ښکلي زلمیان به دې راپورته په تلوار کړم
دا وږي یتیمان به دې هر یو په ګېډه موړ کړم

رانده، کانه بچي به دې بینا په زېربنا کړم
بېرغ به دې راپورته په چټک چکو په هه ها کړم
زمونږ ملي ناموس يې ټول به تا ځنې فدا کړم
قربان به دې خدمت کې نر او ښځه ځوان او زوړ کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پــــوهې لمــــر ختلــــی معلومــــداره ښــــکاره لار ده
تیـــارو د نـــاپوهۍ نـــه یـــو وتلـــي اوس ســـهار ده
منـــزل و هـــو روان یـــو خپـــل هـــدف تـــه مـــو تلـــوار ده
قســم دی چــې بـد خوا بـه دې پـه ډېـر ارمـان کـې سـوړ کړم

سـتا نـاوې بـه سـینګار شـي لـور تـر لـور بـه خوشـالي شـي
حیرانـــه بیـــا بـــه هلتـــه ټـــول جهـــان ســـره ســـیالي شـــي
ازبـــک و هـــزاره افغـــان بـــه کلکـــه وروروليـــي شـــي
هــر خــوا بــه کــور پــه کــور درځنــې ورک ملــي اروړ کــړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

تـر څـو پـه خـوب ویـده دي د وطـن ښایسـته زلمیـان
راپورتـه شـئ بیـدار شـئ لـږ څـه وپېژنـئ ځـان

وطـن زمـوږه کـور دی پـه خپـل کـور کـې نـا محـرم یـو
چـې نـوم د وطـن واخلـو نـو پـه دې ولـې مجـرم یـو
څـه وجـه ده ځوانـانو سـپېږ خـور دهـر ظـالم یـو
بېګـاه سـبا پـه سـر د ظالمـانو خـورو سـوکان

نه مو ښې جامې په تن کړې نه پـه نس باندې مـاړه شـو
د یـو څپـک جـواري پـه ارمـانونو کـې زاړه شـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه هېڅکله د خان صاحب د قرض ځنې ساړه شو
تر څو به دوی خانان وي موړه وږي مزدوران

جهان کې کونج په کونج ورک شوی نوم د استعمار
اختر دی مساوات دی هر يو بوخت دی په خپل کار
تبعيض له منځه تلی د مزدور او د بادار
تراوسه زموږ غوږنې خوري ناترسه باداران

په ډېره شتمنۍ کې موږ ولې خوار و زار يو
دا ځکه چې حق غواړو بس کافر شو ګنهکار يو
ملا صاحب کړو امر دوزخيان شو معلومدار يو
حيرانه وايه موږ به شو کله جنتيان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د جـــاهلانو خنـــدا اورمـــه ځـــوریږم
خلـــک مـــې ولـــې کچـــه بـــولي
هنـــر زمـــا پیشـــه دی

عقـــل، شـــعور لـــرم انســـان یـــم
ځـــواني طاقـــت لرمـــه ځـــوان یـــم
د قـــام د هیلـــو ترجمـــان یـــم
د ګـــران ولـــس پـــه خـــدمتونو نـــه شـــرمیږم
هنـــر زمـــا پیشـــه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مــــين پـــه خپـــل ملـــي کلچـــر يـــم
پـــه اهليـــت کـــې ښـــه خبـــر يـــم
مســـــخره نــــه يــــم بـــا هنـــر يـــم
خير که خلک خاندي زه خو ډېر په دې نازېږم
هنـر زمـا پيشــه دی

بشـــر خـــو ټـــول مغـــه بشـــر دی
يـــو اراده يـــو يـــې مصـــدر دی
کـــه خـــوار غريـــب کـــه معتبـــر دی
پـه کـور او کلـي کـې زه ولـې بـد يـاد بېږم
هنـر زمـا پيشــه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

ماتــــه پــــه کعبــــه د چـــا قســـم مـــه راکـــوه
مینـــه مــــې حــــرم دی بــــل حــــرم مــــه راکـــوه

مینـــه خـــو پېغـــور نـــه دی د مینـــې لېونيـــه
ماتـــــه پېغورونـــــه د صـــــنم مـــــه راکـــــوه

خیـر دی کـه د یـار لـه غمـه مـرم حکیمـه ودې مـرم
بــس د زړه زخمــو تــه مــې ملهــم مــه راکــوه

دا زه حیـران لـه غمـه لېـونی او غمجـن خـوښ یـم
غـم مـې د یـار خـوښ دی بـل یـو غـم مـه راکـوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابتـــره راغلـــه ســـاه نیـــولې قســـم
بـــې پـــروا تېـــره شـــوله غلـــې قســـم

بېګـــاه مـــې خـــوا نـــه بـــې پـــروا تېـــره شـــوه
غـــره د حســـن پـــه ښـــکلا تېـــره شـــوه
لـــه قـــاره شـــنه ښـــکلې لـــيلا تېـــره شـــوه
بيـــا كـــوم ناترســـه قـــارولې قســـم

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شغله وه راښکاره غوندې شوه
د عاشقانو ننداره غوندې شوه
کږه وږه شوه کناره غوندې شوه
شوخه هوسۍ چا ځغلولې قسم

په ښایسته مخ یې سره ګلان کرلي
په سپینو لېچو یې ماران روزلي
په کرشمو یې عاشقان وژلي
د زړونو ښکار ته راوتلې قسم

حیرانه خیال وکه سودا د مینې
دا کوم مثال دی په دنیا د مینې
یا حقیقت به وي لیلا د مینې
که مې په خوب چېرته لیدلې قسم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ســترګو دې بیــا نــاغې پیــدا کړلــې غمجنــې دي
چانـــــه ګیلـــــه منــــــې دي د زړګـــــي ســـــره

خــاطر دې بیــا ولــې مــلال دی د زړه ســره زمــا
سترګې دې بیــا نـاغې نـاغې شـوې نـازپروره زمـا
چاتــه لــه درده غاښــچیچي لــري دلبــره زمــا
په مخ دې مړې اوښکې خورې سلګۍ غمجنې دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړګی دې ډک دی له ګيلو په خوله ويلې نه شې
د اندېښنو توپان د زړه تسلولی نه شې
د خواشينۍ، سلګۍ په شونډو پټولی نه شې
د غم سلګۍ دې بيا بې واره لغوړنې دي

د ښو څوکې دې ابترې شوې تسل به غواړې
له اوښکو ډکې چاته برې شوې تسل به غواړې
د حيران خواته برابرې شوې تسل به غواړې
له ګيلو ډکې کرشمې دې اندېښمنې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ مې د هجران په لمبو سوی سوی سکور دی
دا زېبښلی رنګ مې ګوره څه له غمه تور دی

هسې نا کړدې چې دې زما په ژوندون کړي دي
ستا خمارو سترګو مې د ژوند سرمايې وړې دي
ستا له ظلمه زوره مې اعضا د بدن ستړي دي
هسې دې په ما را اړولي د غم خرې دي
زه په فرياد ناست يم ستا خوښې او لړې چړې دي
دود مې له سر خېږي بل مې زړه کې دغه اور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق ویلی نه شم راسره د هجران وېره ده
تا چې په ما کړې اوس مې هغه کړده هېره ده
دا تعدا لا څه کوې چې تېره لا په تېره ده
خیر دې عاقبت وي راته دا ظلم لا چېره ده
دا څنګه یاري ده چې له مینې جفا ډېره ده
ښاد په وصال نه شوم د هجران اندېښنه زور دی

زه په ژړا ناست یم ته زما په ژړا خاندې
چاته ستا له لاسه دا زخمي زړګی کړم وړاندې
هسې ناکردې چې ته زما په ژوندون کاندې
خود دې زه حیران په اور ستي کړم لاندې باندې
ما په سر ګاللي ستا له خوا نه ترخې تاندې
خیر که ستا له لاسه مې خراب د زړګي کور دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

زه چې ژړېږم اشنا هم ژاړي
ټوله دنیا زما په غم ژاړي

د یار له غېږې په ژړا پرېوتم
لکه په ګل کې چې شبنم ژاړي

زړګیه ویلی شه ټوټې ټوټې شه
چې نازولی په حرم ژاړي

زما د ژوند صحنه قلم لیکلې
که حیران نه ژاړي قلم ژاړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

چاته ښکاره کړمه د زړه زخمونه
اشنا پرې ایښي د جفا داغونه

زما له غمه دفترونه جوړ شول
نه شته د یار د غه عمده عرضونه

یو مې له ځایه زړه په غم ستي و
ستر ګو پرې ښخ کړل د ښو سیخونه

زړ ګی مو موړ دی په نعمت د مینې
سبا بیګاه خورم د وصال غمونه

حیرانه زړه دې په جفا تسل کړه
د عاشقانو وي نصیب دردونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

هغــه یــار د مینــې بــې وفــا و پــر ســتم و خــوت
چاتــه فریــادي شــم جفــا کــار زمــا صــنم وخــوت

څــو بــه ســتا لــه لاســه نــازنیني د زړه وینــې خــورم
ســتا د بېرحمــۍ څپېـړې زړه بانــدې ســنګینې خــورم
دغــه زمــا حــال دی اندېښــنې دا ســتا د مینــې خــورم
وکـړه یـو نظـر د مینـې سـتا پـه خیـال مـې دم وخـوت

نــور عـــالم ګـــل واړه زنـــدګي لـــري خنـــدا ســـره
دا خــو بخــت زمــا دی الــوده غــم و ســودا ســره

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه زما بلد شو اند ښنو ویر و ژړا سره
څه وکړمه خدایه په نصیب مې د یار غم وخوت

چاته ستا له لاسه دا زخمي زړګی ښکاره کړمه
څوک به مې عرض واخلي که ګریوان پاره پاره کړمه
ستا د ظلم و زوره به نګاره څه چاره کړمه
بس کړه ظلم پرېږده له زخمي زړګي مې نم وخوت

زه حیران مجبور شوم فریادي درته راغلی یم
اور مې په سر بل دی لکه شمع سوزېدلی یم
مرمه نه روغېږم له ډېر درده کړېدلی یم
ولې دې غماز په درکې مانه مقدم وخوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درد مې په زړه دی ته ګولۍ راکې د سر ماما
مرض مې ګوره بیا نسخه راکړه ډاکټر ماما

وایم د غابښ معمولي درد لرم نسخه که راکړې
ته د اتو کالو لیکې راته بستر ماما
معاینه خانه کې کښته پورته ګورم هیڅ نه شته
خالي خلتې دي د سپرمو زوړ نیشتر ماما
همدغه وینې مې رګو کې وې چې توی دې کړلې
دا پیچکاري وه که د زوړ غویي وه ښکر ماما
پیسه دار درولې غریب په ټیل وهلو باسې
بیدار ولاړ دی دروازه کې کمبوډر ماما

حیران به څو درته په شعر ستایي د زړه دردونه
خدای دې غریب له زړه نه خپله که خبر ماما.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

نه به ژوندی یم نه به ښکلې لیلا بیا ووینم
نه به یې سپینه خولګۍ د کله په خندا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه نازونه کوي
نه به په تورو سترګو پټ اشارتونه کوي
نه به یې سرې شونډې نازک ستونه کوي
نه به د بلې معشوقې داسې وفا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه خیالونه کړمه
نه به یې تورې زلفې بیا د ناز تالونه کړمه
نه به یې بیا له سپینې غاړې تاو لاسونه کړمه
نه به په خوب کې چېرې هغه تماشا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه اشنا راشي
نه به مې بیا غېږې ته مسته په خندا راشي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نــه بــه پــه مخــه نــازولې لــيلا بيــا راشـــي
نه به د مينې ډکې سترګې په موسکا ووينم

نه به ژوندی يم نه به بيا زلفې تاوداري کړي
نه به په سپين جمال خالونه لارې کړي
نه به حيران ته راښکاره سترګې خمارې کړي
پيدا به نه شي که څلور کونجه دنيا ووينم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمد خان زوی پر ۱۳۴۶ل کال، د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ دنیازیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زیږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لیسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۶ل کال له نومورې لیسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نومورې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته د پښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نومورې څانګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د ماسترۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پای ته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه دیو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیا د جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوا ترسره شول.استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو.ملګرو ملتونو(UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده ورو سپارو ، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده و منله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي.استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلو اکیډمیکو اکلیکو ال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي،په ګڼو چاپي، راډیویي او ټلویزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د څرګندیبیان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي. زه د دې شاهد یم، هر کله چې یون کومه لیکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې یې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سیاسي بهیر کې یې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه یې مطرح کړي دي.
مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد یون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرایطو کې بیا هم خپل فرهنګي، سیاسي او ټولنیز کار ته دوام ورکوي.
دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو یې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر یو نیم کال راهیسې پرې په منظم ډول کار شوی، اوډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اینښودل کېږي، په داسې یو دولتي دفتر کې چې بوختیاوې په کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی.استاد یون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښور کې یې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنې) او(د پښتني فرهنګ د ودې پراختیا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو لیکوالو په لسګونو اثار، ایډیټ او چاپ کړي دي. دغه راز یې په سلګونو کورنیو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې،سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسونو کې یې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به یې د اثارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• مټکور	لومړۍ شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هيلې   ګډه شعري ټولګه   دويم ۱۳۸۷
- نيمګړي ارمانونه   د حيران شعري ټولګه   دويم ۱۳۸۷
- د لوونو فصل   ګډه شعري ټولګه   دويم ۱۳۸۷
- د نازو انا ياد   د سيمينار د ليکنو ټولګه   دويم ۱۳۸۷
- د استاد الفت نثري کليات   د استاد الفت نثرونه   درېيم ۱۳۸۷
- سيندونه هم مري   د اسحق ننګيال شعري منتخبات   دويم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  د پوهنوال روستار تره کي اثر   دويم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي ميراثونو ته يوه کتنه
  د نينسي دوپرې اثر   دويم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنايتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر   دويم ۱۳۸۷

د- يونليکنې:

- د اماراتو سفر   د اماراتو يونليک   دويم ۱۳۸۷
- که يون دی يون دی   د اروپا يونليک   لومړی ۱۳۸۷
- د پنټاګون ترڅنډو   د امريکا يونليک   لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته يوه لنډه کتنه   دويم ۱۳۸۷
- استاد زيار د پښتني فرهنګ يو ځلاند ستوری   دويم ۱۳۸۷
- د کابل پوهنتون د ادبياتو پوهنځي پښتو کتابښود   دويم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زيانونه   دويم ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دويم ۱۳۸۷
- ساينسي پرمختياوې دويم ۱۳۸۷
- ببرړنۍ لويه جرګه ولسواکي او زورواکي دويم ۱۳۸۷
- اندیال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هیله د خپلو سریزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري يون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په وړېمو کې لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سیاسي کړلېچ کې لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنی سمون لومړی ۱۳۸۷
- اوسنۍ رسنۍ لومړی ۱۳۸۷
- که نړیوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷

خدای(ج) دې استاد يون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله(ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زيار کې ورته د نور زغم او وسېلې هيله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل- افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

nimgəṛi armanuna

(Uncompleted desires)

Hairan's poems collection

Collected
By:
M. Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-01-3
9 789936 500013 >

د خپرونو لړ: (۲)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library